

Tornsvalan kommer i äppelblomsvind!

Genom spetsiga, runda — höga — djupa himlar kommer tornsvalan, vindridaren. Valv av himlar över stäpper — öknar — Bergskedjor — slätter och hav — tusenmila flytt — Tropiska nätter under sprakande stjärnhimmel med huvudet under vingen — Några timmars sömn — frånvaro — vila i cirklar på hög höjd i varma uppåtgående vindar — Kristallklara nordnätter — där ljuset smyckar den raka mörka vingen — ständigt i luften.

Äppelblomsvind och tornsvalan är framme — Sydafrika ligger i vinterdimma — långt bakom den älskande fågeln. Honan bromsar vingfrekvenser — vilar på vindbolster — markerar en öppning för livet — Hanen söker honans rytm — faller in från ovansidan — glider över — stannar i några sekunder — livslänken triumferar — En silverklocka ringer djupt nere i hanens struphuvud — kroppen stöter ifrån honan — fri för himmelen — skriar paret i-från varandra i en motsatt luftbåge. Framför tornsvaleparet ligger ännu några möten — Boet i torrakan eller under tegelpannan ska fyllas med två — någon gång tre avlångt vita ägg.

Paret är minst tre år gammalt — kanske har dom varit i luften oavbr-

tet sedan dom lämnade redet där dom föddes. I tre år har dom vinglat genom luftkorridoren mellan Norden och Sydafrika. — Nu tackar dom för livet — i en punkt under en tegelpanna — ett enkelt skälliknande bo ska arten tornseglaren få sin fortsättning. Ja, tornseglaren är det rätta namnet på den fågel som i folkmun ändå alltid kommer att få heta tornsvala.

Tornsvalan plockar sitt bomaterial i luften — binder samman med saliv — och äggen kan skyddas — få sin bestämda plats i skyddat rede. Tornsvalan fångar regn droppar — eller i torrtider ristar strimmor i vattenspegel — lyfter vingarna i v-ställning — glider på bröst och stjärtfjädrar — öppnar näbben och fångar vatten i hastigheter som för ögat är svårfångat. — Insekter av olika slag är föda — men även almfrön och troligtvis andra frön ingår i födovallet. Tornsvalorna meddelar sig med skriiii-ljud — sommarvissling — ett srri-svrii srri-svrii-ande — som i ned-satt tempo troligtvis skulle låta som silverklockor. Den skriande lekande tornsvaleflocken vinklar in och ut från synfältet. Dom är både där och här samtidigt — Rundar och höjer — dyker och seglar — personifierar sommarrörelse.

Vid dåligt väder lämnar tornsvalan häckningsområdet — Den tvingas till ibland långa flygturer för att hitta luftplankton, insekter — Förutsättningen för att luften ska vara insektsrik är varm luft. Vid vissa kallfronter kan tornsvalan tvingas lämna Sverige — för att hitta den föda hon behöver för att överleva. Ungarna har fettreserver — som gör att dom kan klara ett par dygn utan föräldrarnas matning. Tornsvalan, som är släkt med nattskärnan, kan sätta ner sin ämnesomsättning — sova en sorts vintersömn när luften blir för kall. Tornsvalans ungar utnyttjar denna möjlighet och väntar upp till tre dygn om så krävs på föräldrarnas insektsboll — hopbunden av saliv. Man har funnit svenska tornsvalor ända ner i Västtyskland mitt under häckningstid.

I början på 80-talet var en försommar så kall — att inga insekter kläcktes. Tornsvalorna försökte fly undan — men tvingades ge upp i Stockholms skärgård — där dom dog i tusental. Kallfronten var för omfattande — och en tragisk syn mötte de människor som fick se tornsvalorna söka värme under taknockar och under verandor.

Tornsvalan med sin omiskännliga flygsiluett, utmärkande av den strömlinjeformade kroppen med de lieformade vingarna — den mörkt brungrå — svarta fjäderdräkten, som på håll verkar alldeles svart klarar

inte att hamna på marken. Vingarna är så långa att den inte kan komma upp från markytan om den av en olyckshändelse skulle hamna där. Vid flera tillfällen har jag fått hjälpa tornsvalan upp från marken — Det är en förunderlig känsla när tornsvalan griper tag med sina framåtriktade klor runt pekfingeret och låter sig lyftas mot den himmel som den tillhör — Vingsmutter och tornsvalan är en pil mot himmelen — strax är den tillbaka för att säga sitt speciella tack — en sommarvisning — mitt hjärta hör ljudet.

Självaste Carl von Linné trodde på sin tid att svalorna hade sin vintertid på sjöbottnar. Långt in på 1800-talet tvistade de lärde om vart svalan tog vägen på vintern. En tornsvala — som hittades livlös på vattenytan kunde värmas upp av en varm hand — lyfta igen mot flyttfågelhimmel — strax vara borta. Ungfågeln kan hamna i vattnet när den dricker — koordinationen är något som den måste lära. En minst treårig häckande svala har en enorm precision i sitt flygande — inte minst när den ska in till sitt bo under tegelpannan. — Stora flockar av svalor samlar sig över vassvikar för att söka föda — inte minst under höststräcken är det vanligt att svalorna flyger lågt över vassvikar — kanske inte så konstigt att man långt in på 1800-talet trodde att svalan hade vintertid under frusna sjöar. Nu vet vi bättre — men ännu finns mycket att lära om tornsvalan — var så säker — Välkommen i äppelblomsvind — du vår efterlängta sommarfågel.

Bo Wallin